

Тема 1. СУТЬ МУЗЕЙНОЇ РОБОТИ. СПЕЦИФІКА ТА НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ МУЗЕЇВ

1. ПОНЯТТЯ «МУЗЕЇ»

Музей — це науково-дослідницька і науково-освітня установа, яка виконує на основі музейних предметів функції документування, освіти і виховання. Соціальні функції музею здійснюються в процесі комплектування, обліку, зберігання, вивчення, експонування і пропаганди музейних зібрань; Виникнення музеїв пов'язане з суспільними потребами у збереженні і вивченні документальних пам'яток матеріальної і духовної культури народу, природних об'єктів.

У наш час зміст поняття "музей" змінився і розширився.

Закон України "Про музеї і музейну справу" від 29.06.1995 р. №249/95-ВР регулює суспільні відносини в галузі музейної справи.

«Музеї — це культурно-освітні та науково-дослідні заклади, призначені для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури, прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної спадщини».

У ході розвитку музейної справи визначилися основні напрями діяльності музею: науково-дослідний і культурно-виховний. Як науково-дослідна установа Музей виконує функцію документування (догляду, підтвердження), створюючи фонд музейних предметів — джерел, необхідних для дослідження процесів, явищ, актів історичного розвитку природи і суспільства.

Як культурно-виховна установа, музей, використовуючи пізнавально-культурне значення музейних пам'яток, популяризує знання і задовольняє запити суспільства в пізнавальному, пропагандистському, морально-виховному, естетичному аспектах.

2. СПЕЦИФІКА ТА НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ МУЗЕЇВ

Специфіку музейної діяльності визначає зібрання музейних предметів, пам'яток природи, історії і культури. Значення музейних предметів залежить від ступеня їх задокументованості (як першоджерел фактів, явищ, подій, процесів у природі і суспільстві, що представлені в певній науковій системі у фондах і експозиції музею). Соціальне значення інформації, яку можуть передати музейні предмети, визначає їх наукову, історико-культурну, художню та естетичну цінність.

Музейна інформація висвітлюється також у музейних виданнях: каталогах, путівниках, буклетах, науково-популярних виданнях та ін. Серед основних напрямків музейної діяльності виділяють:

1. Комплектування музейних фондів (виявлення, відбір, і придбання предметів музейного призначення), що здійснюється за певною програмою шляхом організації експедиційної діяльності, купівлі і надходження від населення. *Наукове комплектування фондів* — це процес виявлення в зовнішньому середовищі предметів музейного значення та їхнього збору для поповнення музейних зібрань; наукова діяльність, заснована на принципах

музеєзнавства і профільних дисциплін.

Фондову роботу (організація обліку, вивчення і зберігання музейних зібрань), направлену на підготовку музейних предметів з метою зберігання і визначення можливостей їх науково-дослідного і освітньо-виховного використання та збереження для наступних поколінь.

Експозиційну роботу, направлену на запровадження в освітньо-виховний обіг музейних предметів через організацію музейних екскурсій та виставок. *Експозиційна діяльність* — це діяльність музею з ознайомлення відвідувачів з найцікавішими експонатами музею, розміщеними у певному логічному порядку, побудованому за хронологічним (еволюційним), географічним, етнокультурним чи предметно-тематичним критеріями; це основна складова музейної комунікації і підвалина для реалізації культурно-освітньої діяльності музею.

Науково-дослідна робота в музеї — це пошуково-наукова діяльність з атрибуції, класифікації, систематизації й інтерпретації музейних пам'яток.

Науково-освітню роботу, яка здійснюється на основі музейних експозицій, екскурсій, лекцій, консультацій, тощо.

Основними напрямками музейної справи є культурно-освітня, науково-дослідна діяльність, комплектування музейних зібрань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, пам'яткоохоронна робота.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке музей, яку функцію він виконує?
2. В чому полягає специфіка діяльності музеїв?
3. Що таке комплектування музейних фондів?
4. Які завдання фондової роботи музеїв?
5. Суть науково-освітньої роботи музеїв.
6. Які основні напрямки роботи музеїв?

Рекомендована література до теми:

1. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. К.: Альтерпрес, 2012. С.8-14с.
2. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. К.: Знання, 2006. – С. 442-444.
3. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство: Навч. посіб. К.: Знання, 2008, С.7-13.
4. Салата О.О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. С.55-61.